

SZAKVÉLEMÉNY

Tallósi Béla: Herceghalom Panattoni Logisztikai Csarnok – EVD, táj- és természetvédelem

tanulmányáról

Herceghalom 440/2,4,5 hrsz-ú ingatlanon tervezett logisztikai központ létesítéséhez készített „Biológiai sokféleség, táj- és természetvédelem munkarészek” c. dokumentummal kapcsolatban az alábbi észrevételeket teszem.

Előzmények

Csizmadia Zsuzsanna polgármester asszony felkérésére 2024. április 26-án a Zsámbéki Medence Tájvédelmi Egyesület képviselőjében természeti állapotfelmérést végeztem a területen. A területen végzett felmérésről 8/2024 és 9/2024 iktatószám alatt jelentést készítettem, melyet megküldtem Herceghalom község Polgármesteri Hivatalába. A fellelt védett és fokozottan védett természeti értékek miatt a PVKH Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya tényállást tisztázó kérdéseket tett fel a beruházónak, aki átdolgoztatta a beruházás előzetes vizsgálati dokumentációjának természet- és tájvédelmi témájú fejezeteit és természetvédelmi szakértő által készített „Biológiai sokféleség, táj- és természetvédelmi munkarész” készült.

Észrevételek az előzetes vizsgálati dokumentációhoz készített „Biológiai sokféleség, táj- és természetvédelmi munkarészeiről”

A természetvédelmi szakértő 2024. július 6-án és 7-én végezte a terepi felméréseket. Vizsgálta és bemutatta a terület tájtörténetét, az élőhelyek általános természeti jellemzőit, növényzetét, a védett, ritka és veszélyeztetett növényfajokat, az inváziós növényfajokat, az állatvilágot, azon belül is a gerincteleneket (puhatestűek, pókok, egyenesszárnyúak, poloskák, futóbogarak, nagylepkék) és a gerinceseket (kétlélűek, hüllők, madarak, emlősök). Kitért a beruházás létesítése és üzemeltetése során az élővilágra kifejtett hatásokra, a felhagyás élővilágra kifejtendő hatásaira és havária esetén fellépő hatásokra. Tájvédelem keretében a várható tájlesztettkai, tájvédelmi hatásait elemezte, és vizsgálta a terület környezeti, ökológiai állapotban prognosztizálható változások és káros hatások csökkentési lehetőségeit.

1. A vizsgálat időpontja

A szakértő nem említi, de a terepi vizsgálat időpontja nem volt ideális, vélhetően a megrendelő, illetve az eljáró hatóság által megadott határidő miatt. A vegetációs időszak első felében (március 1. és június 30. között) lehet és érdemes a természeti állapotfelméréseket végezni. Az élővilág fajainak többsége ebben az időszakban a legaktívabb, a virágzás, a szaporodás ekkor történik. Vannak olyan fajok, melyek jelenléte kizárólag ebben az időszakban észlelhető, például az erdős vegetáció geofitonjai február végétől májusig jelennek meg, virágoznak és érlelnek termést, utána pedig teljesen eltűnnek. Különösen a száraz, rövid ideig tartó tavasz esetén, mint az idei évben a földben lévő gumóikban, gyöktörzsükbe húzódnak vissza, így veszleik át a meleg, száraz időszakokat. A tanulmány 16. oldalán utal is erre, miszerint „a kora tavaszi geofiton aszpektus igen szegény vagy hiányzik.”

de nem foglalkozik annak okaival. Magyarázat lehet erre a vizsgálat késői időpontja, hiszen júliusban már nem lehet ezeket a fajokat kimutatni a területről.

2. A tanulmány részletesen elemzi az egyes élőhelyeken talált fajokat, illetve azok jelentőségét, azonban nincs említés arról, hogy ezeket az élőhelyeket nemcsak a közvetlenül ott élő fajok használják, hanem táplálkozóterületként más fajok is. Különösen érthetetlen ez annak tudatában, hogy a ZSMTE által április végén végzett vizsgálatok során fokozottan védett nagy kócsagot is kimutatott a területről, melyről a tanulmány nem tesz említést. A nagy kócsagnak a Biai-tavakon van egy jelentősebb (25-30 páros) fészkelő állománya, melyek rendszeresen táplálkoznak Herceghalom, Zsámbék és Páty gyepein, patakmenti rétjein.
3. Nagy hátránya a tanulmánynak, hogy nem vizsgálja a természeti értékekben bekövetkező károkozás csökkentésének lehetőségeit, módszereit. Bár védett növényt kimutattunk a területről (bíboros kosbor), igazoltuk, hogy a területet fokozottan védett faj (nagy kócsag) táplálkozóhelyként használja, a tanulmány ezekkel nem foglalkozik. A bíboros kosbor esetében, mely a tanulmány szerint „nem került elő a felmérés során” érdemes lett volna a pontos termőhely meghatározása, illetve részletesen körüljárni a megőrzés, esetleges áttelepítés, vagy akár a beruházás módosítása lehetőségeket. A fokozottan védett nagy kócsag táplálkozóhelye esetében ugyancsak szükséges lett volna megvizsgálni, van-e bármilyen lehetőség a terület, mint táplálkozóhely fennmaradása érdekében intézkedéseket hozni.
4. A tanulmány „A létesítés várható élővilágvédelmi hatásai” c. részében (27. oldal) foglalkozik az élőhelyek fennmaradásának kérdésével. Véleményem szerint sokkal pontosabb és részletesebb előírások lennének szükségesek a még megmaradt értékes patak völgy és az azt övező gyepek, valamint a korábbi löszpuszta-foltok további degradációjának elkerülése érdekében. Nem elégséges a beruházóra bízni, hogy milyen módon végzi a földmunkákat a tervezési terület nyugati részén, hogyan közelítik meg a gépek a területet, és milyen (természetvédelmi) felügyelet mellett hajtják végre a munkálatokat.

Összességében egyetértek a tanulmány megállapításaival, miszerint a **tervezési terület nagy részén természetvédelmi szempontból kevésbé értékes élőhelyek és fajok fordulnak elő, és csak a patakmeder, illetve az azt övező szárazgyep-foltok maradtak természetközeli állapotban.** A tanulmány készítését megalapozó terepi vizsgálatok azonban nem a megfelelő időpontban történtek, így sok faj jelenlétét már nem tudta igazolni a szakértő. A tanulmányból továbbá hiányoznak olyan fontos részek, mely a területet, mint táplálkozóhelyet vizsgálják, és nem foglalkozik a természeti értékek tényleges megmentésének lehetőségeivel sem.

Zsámbék, 2024-10-24

dr. Bóhm András Attila

okleveles biológia-földrajz szakos középiskolai tanár